

žalovaný podepsal. An první soud vůbec toho nedbal, by objednáci list byl předložen v prvopisu, odvolací soud nemůže přezkoumati správnost tvrzení o výslovné úmluvě ve smyslu § 104 j. n., poněvadž důkaz o ní může býti podán jen listinou v prvopisu. Ježto tedy úmluva o příslušnosti okresního soudu v Přerově nebyla soudu prokázána způsobem, stanoveným v § 104 j. n., byl podle § 475 čís. 2 c. ř. s. napadený rozsudek zrušen a věc odkázána k projednání krajskému soudu v Prešově jakožto soudu místně i věcně v této věci příslušnému.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Rekursu nelze upřít oprávnění. Správně uvedl odvolací soud, že stačí, byl-li k žalobě připojen opis dohody o příslušnosti (§ 104 j. n.) s tím, že prvopis bude předložen u líčení (srovnej rozh. čís. 3168 sb. n. s.). Když však potom byl připuštěn důkaz touto listinou a stěžovatelka přednesla, že ji nemůže předložit, poněvadž je ve spisech okresního soudu v Prešově, a navrhla, by byly tyto spisy vyžádány, mělo býti postupováno podle předpisu § 301 c. ř. s., což se nijak nepřičí ustanovení § 104 j. n., neboť jinak by musel žalobce, jenž si sám listinu opatřiti nemůže, žalovati u obecného soudu, kde by žalovaný mohl vznést námitku nepřislušnosti soudu vzhledem na úmluvu o příslušnosti. Mělo proto býti zjištěno podle § 301 c. ř. s., zda se věc má tak, jak stěžovatelka tvrdila, zda žalobkyně může vydání nebo předložení listiny vymoci přímým zakročením, a v záporném případě mělo býti vyhověno jejímu návrhu, by bylo opatřeno předložení listiny. Ano se tak nestalo, zůstalo řízení kusým a rekursu bylo proto vyhověti a uznati, jak se stalo.

Čís. 10691.

Odpůrčí nárok.

Otázka, zda byl věřitel zkrácen právním jednáním, jemuž odporuje, jest otázkou právní. Zkrácení odporujícího věřitele jest předpokladem odpůrčího nároku v tom smyslu, že odporování jest způsobilé přivoditi buď úplné nebo částečné uspokojení odporujícího věřitele anebo je aspoň ulehčiti neb uspíšiti. Stačí, zvýší-li bezúčinnost kupu možnost sáhnouti za účelem vedení exekuce na takové majetkové části, jež odporovatelným jednáním již vyšly z dlužníkovy majetku a přivodí-li pro odporujícího věřitele příznivější situaci, než byla před odporováním.

Lhostejno, zda zmenšení vyhlídky věřitelů na uspokojení bylo tu již předem, když došlo k odporovatelnému jednání, či zda nastalo teprve pozdějším jednáním dlužníka. Otázku, zda jest tu zkrácení věřitelů, není posuzovati podle doby, kdy došlo k odporovatelnému jednání, nýbrž podle doby, kdy bylo odporováno.

Zkrácení nastává i tehdy, byl-li odporovatelným jednáním znemožněn neb stížen zásah na dlužníkovu jmění. Nevyhledává se, by věřitel vyčerpal

všechny možné exekuční prostředky, nanejmé i prostředek vyjevovací přisáhy.

Vyšetřiti, zda měl dlužník zkracovací úmysl, jest otázkou skutkového zjištění.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1931, Rv II 108/31).

Žalobkyně domáhala se žalobou, by kupní smlouva, již postoupil dlužník, manžel žalobkyně, žalované, své sestře, nemovitost i s příslušenstvím, byla prohlášena za bezúčinnou proti vykonatelným pohledávkám žalobkyně za dlužníkem a by žalovaná byla uznána povinnou trpěti. by žalobkyně vedla na nemovitost exekuci k vydobytí svých vykonatelných pohledávek. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: V žalobě byly uvedeny výslovně odpůrcí důvody § 2 čís. 1, 2 a 3 odp. řádu, ve skutečnosti byly též uplatňovány odpůrcí důvody § 2 čís. 4 a § 3 čís. 1 odp. řádu. Vývody odvolání zabývají se jen s odpůrcími důvody § 2 čís. 3 a 4 odp. řádu a s tvrzením, že jde o právní jednání na oko. Odpůrcím důvodem § 2 čís. 4 odp. řádu netřeba se dále zabývat, jelikož jednoroční lhůta pro odporování jest již dávno překročena, ana kupní smlouva byla dlužníkem Antonínem K-em uzavřena, jak nesporno, dne 24. prosince 1926, tudíž nikoliv v posledním roce před vznesením odporu dne 30. června 1928. Netřeba se ani zabývat tvrzením, že jde o právní jednání na oko, poněvadž stačí důvod § 2 čís. 3 odp. řádu. Předpoklady pro odporování podle tohoto důvodu jsou splněny, jak odvolatelka právem uplatňuje odvolacím důvodem nesprávného právního posouzení. Při tomto odporovacím důvodu stačí, dokáže-li žalobkyně, že dlužník v posledních dvou letech předsevzal právní jednání, které bylo objektivně s to věřitele zkrátiti, že jím žalobkyně v čase podání žaloby jest zkrácena a že žalovaná jest blízkou příbuznou dlužníkovou. Podmínky tyto jsou tu splněny. Jest nesporno, že žalovaná jest sestrou dlužníka Antonína K-a (§ 4 odp. řádu). Jest zjištěno, že žalobkyni příslušejí vykonatelné pohledávky proti Antonínu K-ovi, že dlužník kupní smlouvou ze dne 24. prosince 1926 prodal svou usedlost svojí sestře, žalované, že žalovaná se provedením kupní smlouvy v pozemkové knize stala majitelkou této usedlosti a že exekuce žalobkyně k vydobytí její vykonatelné pohledávky ze jmění dlužníka Antonína K-a po odprodeji jeho nemovitosti byla bezvýsledná, čímž jest prokázáno, že věřitelka, která odporuje právnímu jednání svého dlužníka, byla jím zkrácena. Žaloba byla podána dne 3. června 1928, tudíž dříve než dva roky po odprodeji nemovitosti dlužníkem. Více žalobkyně dokazovati nemusila, bylo naopak na žalované, by namítala a dokázala buď, že dlužník Antonín K. neměl zkracovací úmysl v době právního jednání, jemuž se odporuje, nebo, měl-li jej, že žalované tento úmysl znám nebyl aniž znám býti musil, by odstranila domněnku § 2 čís. 3 odp. ř., že dlužník jednal při prodeji nemovitosti v úmyslu zkrátiti věřitele a že jí to známo bylo

neb známo býti musilo. Důkaz ten žalovaná neprovedla. Není třeba, by zkracovací úmysl dlužníka přímo směřoval ke zkrácení věřitelů a byl jediným cílem jednání, stačí, že dlužník měl vědomí, že právním jednáním zkracuje věřitele. Žalovaná v první stolici sama udala, že jí bylo známo, že manželka Antonína K-a, žalobkyně, v září 1926 manžela opustila, že po jejím odchodu pracovala u svého bratra Antonína K-a jako hospodyně, že několik dní, než mu doručeny byly žaloby žalobkyně o vrácení věna a o placení výživného, dostal její bratr od advokátů vyzvání, by jim zaplatil útraty, s pohružkou exekuce, že Antonín K. žádal, by mu tyto peníze půjčila, což však, an jí dlužil značný peníz, odmítla, načež se její bratr rozhodl, že nebude pořád jen platiti advokátům a že svůj majetek prodá, že se pak dohodli ústně, že jí Antonín K. svou hospodářskou usedlost prodá za 130.000 Kč a že k vyhotovení písemné smlouvy došlo později, dne 24. prosince 1926. Přihlédne-li se dále k tomu, že, jak nesporno, Antonínu K-ovi byly dne 23. prosince 1926, den před uzavřením kupní smlouvy, doručeny žaloby žalobkyně o rozvod manželství a o placení výživného 700 Kč měsíčně a o vrácení věna 120.750 Kč, a že exekuce proti němu byla bezvýsledná, vysvítá již z těchto skutkových okolností, že bratr žalované při odprodeji nemovitosti měl při nejmenším vědomí, že tímto právním jednáním zkracuje manželku jako věřitelku. Že dlužník Antonín K. měl tento zkracovací úmysl, vysvítá i z toho, že nebylo dostatečného hospodářského důvodu, by prodal svůj $\frac{3}{4}$ lán proto, by, jak žalovaná udává, zaplatil útraty advokátům, neboť, potřeboval-li peníze na zaplacení těchto útrat, mohl si vymoci zápůjčku a nebylo třeba, by se svého majetku zbavoval, dále, že Antonín K., ač obdržel od žalované hotových peněz podle udání žalované a dle zjištění prvního soudu přes 50.000 Kč, nezaplatil dluh žalobkyni. Žalované se nezdařil ani důkaz, že zkracovací úmysl dlužníka Antonína K-a zákonem v § 2 čis. 3 odp. řádu předpokládaný, ani při náležité opatrnosti znáti nemusila, neboť výrazem »znám býti nemusil« rozuměti jest nevědomost, spočívající na zanedbání povinné péče po rozumu § 1297 obč. zák. Otázka zavinění jest otázkou právní a není ohledně ní odvolací soud vázán názorem první stolice. Odvolací soud již z vlastního přednesu žalované dospívá k závěru, že žalované jest přičítati k vině, nevěděla-li o zkracovacím úmyslu svého bratra. Žalovaná nedovedla udati, jak již bylo podotknuto, postačitelný důvod, kterým by bylo lze vysvětliti, proč její bratr prodal svůj nemovitý majetek právě, když ho manželka před krátkou dobou opustila, a dal si od ní vyplatiti hotově část kupní ceny, neměl-li úmyslu, zkrátiti své věřitele. Že důvody Antonínem K-ým udávanými není dostatečně vysvětleno, proč svůj $\frac{3}{4}$ lán prodává, mohla žalovaná při patřičné pozornosti seznati, to tím spíše, ano jí bylo známo, že manželka jejího bratra v září 1926 opustila. Proto bylo její povinností, by pátrala po pravých pohnutkách prodeje. Nestarala-li se žalovaná o to a nevyptávala se na to ani dlužníka ani žalobkyně, stihá ji zavinění na nevědomosti o tom, že žalobkyně jako věřitelka bude prodejem nemovitého majetku jejího bratra zkrácena a že Antonín K. jest si při nejmenším tohoto účinku

prodeje vědom. Jsou tu tedy veškeré podmínky odporovatelnosti podle § 2 čis. 3 odp. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

S hlediska dovolacího důvodu § 503 čis. 4 c. ř. s. napadá dovolání především jako nesprávný názor odvolacího soudu, že se žalobkyni zdařil důkaz, že byla odporovatelným jednáním zkrácena, a k dolíčení uvádí, že není tu zkrácení žalobkyně proto, že žalovaná vyplatila dlužníku 50.000 Kč hotově, takže kup nebyl objektivně vůbec s to zkrátiti věřitele a žalobkyni, neboť dlužník mohl lehce zaplatiti dlužnou její pohledávku a žalobkyně mohla žádati, by dlužník vykonal vyjevovací přísahu, čímž by se byla dověděla, kde má oněch 50.000 Kč, a, neučinila-li tak, nebyla ani zkrácena. Leč výtká je neodůvodněna. Otázka, zda byl právním jednáním, jemuž se odporuje, zkrácen věřitel, jest ovšem otázkou právní (rozh. čis. 4546 sb. n. s.). Zkrácení odporujícího věřitele jest předpokladem odpůřícího nároku, ale jen v tom smyslu, že odporování jest způsobilé přivoditi buď úplné nebo částečné uspokojení odporujícího věřitele anebo je aspoň ulehčiti neb uspíšiti. Stačí, zvýší-li bezúčinnost kupu možnost sáhnouti za účelem vedení exekuce na takové majetkové části, které odporovatelným jednáním z majetku dlužníkovy již vyšly, přivodí-li pro odporujícího věřitele příznivější situaci než byla před odporováním (rozhodnutí čis. 5185 sb. n. s.). Není však třeba, by byl přímý vztah mezi jednáním odporovatelným a zmenšenou vyhlídkou věřitelů nastalou tímto jednáním, a jest proto lhostejno, zda byl účinek ten (zmenšení vyhlídky věřitelů na uspokojení) dán již předem, když došlo k odporovatelnému jednání, či zda nastal teprv pozdějším jednáním dlužníkovým, který na př. peníze utržené za prodanou nemovitost spotřeboval nebo zatajil a věřitele neuspokojil. Jest proto i otázku, zda jest tu zkrácení věřitelů, posuzovati nikoli podle doby, kdy došlo k odporovatelnému jednání, nýbrž podle doby, kdy bylo odporováno (Bartsch-Pollak, str. 214 a 1030). I když tedy dlužník obdržel od žalované hotově 50.000 Kč, byla přes to žalobkyně zkrácena odporovatelným jednáním dlužníkovým, ana byla exekuce na jmění dlužníkovu bezvýsledná a dlužník žalobkyni na její pohledávku z utržených peněz nic nezaplatil a žalovaná ani netvrdila, že odporování nebylo s to přivoditi buď úplné nebo částečné uspokojení žalobkyně jako věřitelky. Vytýká-li žalovaná, že žalobkyně nebyla zkrácena, nežádavši o vyjevovací přísahu za účelem zjištění, má-li dlužník oněch jemu vyplacených 50.000 Kč, po případě, kde je má uschovány, přehlíží, že zkrácení nastává i tehdy, byl-li odporovatelným jednáním znemožněn neb stížen zásah na jmění dlužníkovu (Bartsch-Pollak str. 1030), čemuž tak v souzeném případě bylo, jak viděti z toho, že exekuce proti dlužníkovi byla bezvýsledná. Není ani třeba, by věřitel vyčerpал všechny možné exekuční prostředky, najmě dokonce i prostředek vyjevovací přísahy (rozhodnutí čis. 4912 sb. n. s.). Pokud žalovaná v dovolání vytýká dovo-

lacím důvodem § 503 čís. 4 c. ř. s., že jest nesprávný názor odvolacího soudu, že se žalované nezdařil důkaz ani o tom, že dlužník neměl zkracovací úmysl, ani o tom, že jeho zkracovací úmysl ani při náležité opatrnosti znáti nemusila, nelze s ní rovněž souhlasiti. Pokud jde o onen důkaz, odepřel odvolací soud jeho úspěch žalované, vzav přímo za zjištěno, že dlužník Antonín K. měl zkracovací úmysl. Vyšetřiti takový úmysl jest otázkou skutkového zjištění, které jest možné jen na základě skutkových okolností, právní jednání provázejících. Odvolací soud dospěl k tomuto zjištění zejména na základě skutkového přednesu žalované v žalobní odpovědi a měl takto za zjištěno, že úmysl ten tu byl již tehdy, když se dlužník a žalovaná dohodli ústně. Úsudek odvolacího soudu, že dlužník měl zkracovací úmysl, jemuž jest rozuměti tak, že dlužník chtěl poškoditi vůbec někoho ze svých věřitelů, třebas i budoucích, jest logicky správně dovozen ze zjištěných skutečností. Vydil-li z toho odvolací soud, že se žalované nezdařil důkaz shora uvedený a ji tížící, jest s ním souhlasiti. Neobstojí tudíž výtky, že odvolací soud posoudil po této stránce věc nesprávně. Dovolání nemá pravdu, pokud napadá jako nesprávný další názor odvolacího soudu, že se žalované nezdařil ani důkaz o tom, že nemusila znáti ani při náležité opatrnosti zkracovací úmysl dlužníkův. Odvolací soud poukazuje právem k tomu, že již z přednesu žalované vyplývá, že si žalovaná sama zavinila, nevěděla-li o zkracovacím úmyslu dlužníkovu. Řekl-li dlužník žalované, když odmítla půjčiti mu peníze na zaplacení útrat advokátů o zaplacení ho upomínajících, že »nebude pořád jen platiti advokátům a že svůj majetek prodá, aby už měl klid«, z čehož usoudil odvolací soud na zkracovací úmysl dlužníkův, musila již tato slova vzbuditi v žalované podezření o majetkovém stavu dlužníkovu a pobídnouti ji, když uzavírala smlouvu, ke zvýšené opatrnosti, by pátrala, není-li účelem jednání dlužníkovu, když jí prodával nemovitost, by se zbavil majetku na úkor svých věřitelů, ať nynějších nebo budoucích. Uzavřela-li žalovaná přes to smlouvu s dlužníkem, nedbavši oné opatrnosti, jest správným názor odvolacího soudu, že se jí nezdařil důkaz, který jí uložil zákon v § 2 čís. 3 odp. řádu.

Čís. 10692.

Jsou-li na objednacím lístku dvě doložky, z nichž každá udává jiné místo jako splniště pro žalovaného, nejsou tyto doložky pro neurčitost vzájemného poměru s to, by opodstatnily sudiště podle § 88, první odstavec, j. n.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1931, R I 122/31.)

Soud první stolice (okresní soud v Liberci) vyhověl námitce místní nepřislušnosti. Rekursní soud námitku zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.